

Beregning efter Hartkorn er noget aldeles upaalideligt; men, siger Udvalget, der er Nogle, der sætte Pris paa at faae disse 2 Lønder Hartkorn nævnte i denne Paragraf, og — fortsættes der — det kan formentlig heller ikke ske, der kan formentlig heller ikke derimod gøres nogen grundet Indvending, naar det tilspies, at Embedet skal have Erstatning, naar dette Maal ikke naas, og lide Afdrag, naar det overstrides. Men nu har det ærede Udvalg i det foreliggende Vindringsforslag under Nr. 16 udslettet den Betingelse, hvorunder det selv antog, at det var uskadeligt, at Hartkornsbestemmelsen stod der, saa jeg vilde have foretrukket i hvert Fald at lade hele Punktummet gaa ud og at lade Stykket ende i 5te Linie ved Ordet „Præstegaarden“; det synes mig at være mere rimeligt. Det maa jo nemlig erindres, og det er vistnok en Lønte, som ikke er holdt tilstrækkelig fast, at Hartkorn er aldeles ikke noget Maal hverken for et Jordtilliggendes Størrelse eller for dets nuværende Værdi. Hartkornet er nu ikke Andet end en Byrde; jo mindre Hartkorn, desbedre. Ganske vist kan det siges, at i sin Tid, da Hartkornet blev ansat, da Matrikuleringen fandt Sted, maa man fornuode, at Hartkornet tillige udviste Jordens daværende Værdi; men vi maa jo erindre, at Matrikuleringen stammer fra Begyndelsen af dette Aarhundrede, og at Jorden navnlig i Sylland, og forresten ogsaa mange andre Steder i Landet, i saa høi Grad er undergaaet Forbedring og Kultivering, at der ikke kan være Tale om i nogen Maade at fremstille Hartkornet som Maalestof for Eiendommens eller Jordtilliggendets Værdi. Hartkornet er efter min Mening nu kun en Byrde, en Skattemaal. Naar man altsaa maa komme til det Resultat, at man ikke kan stille Hartkornet op som en Grænse eller som en Maalestof for, hvad der behøves til at holde 2 Heste og 6 Køer, er der jo ikke Andet tilbage end det, jeg tillod mig at nævne før, og som bliver Konsekventen af den ærede Sekretærs (Suelis) Forslag, at man efter et Skøn maa stille en vilkaarlig Beregning op for, hvilket Areal af en vis Beskaffenhed der er tilstrækkelig til derpaa at holde 2 Heste og 6 Køer. Det ærede Medlem foreslod efter sine Udtalelser aldeles ikke Vindringsforslaget under Nr. 15. Han sagde, at han vilde paastaa, at det var umuligt at holde 2 Heste og 6 Køer paa 144,000 Kv.-Alen Jord. Men det staar der jo heller ikke i Forslaget; der staar paa 144,000 Kv.-Alen boniteret Jord til Taxt 24, men det er noget ganske Andet. Det er en Slags Jord, som neppe eksisterer her i Landet, og Meningen er jo blot at have en Maalestof at gaa ud fra for at udfinde det Areal, der skal tillægges Præstegaardene, naar de efter denne Lov skulle udstyffes. For at udfinde, hvad der skal blive tilbage, er Fremgangsmaaden som med enhver Udstyffning den, at der under en Landinspektørs Ledelse foretages en Ombonitering af

Jorden. Lad os tænke os, at hele Præstegaardsjorden bliver ansat til Taxt 16 eller 12, vil jeg heller sige, saa vil altsaa det Jordtilliggende, som udtages til den, blive det Dobbelte af 144,000 Kv.-Alen, fordi Taxten kun er halv saa stor; det vil altsaa blive et Tilliggende af 288,000 Kv.-Alen. Meningen er blot at have en Regulator for, hvorledes man skal udtage Jorden til Præstegaardene efter den Bonitering, der bliver sat paa dem, og man kan ikke sige, at det er det Samme som 2 Lønder Hartkorn. Ganske vist komme Nogle paa Grund af en feilagtig Opfattelse maasse til dette Resultat, fordi 72,000 Kv.-Alen er lig en Lønde Hartkorn. Dette er nu vel det Forhold, hvorfra man i sin Tid ved Matrikuleringen er gaaet ud; men derfor kan man ikke sige, at det Areal, som tilfalder Præstegaardene efter denne Beregning bliver lig 2 Lønder Hartkorn; thi sæt, at der var kun 1 Lønde Hartkorn paa hele Præstegaarden, saa faaer den Del af Præstegaardsjorden, der bliver tilbage, kun sin Anpart af denne ene Lønde Hartkorn. Boniteringen foregaar kun for at finde det Forholdstal, hvori det almindelige, paa hele Eiendommen liggende Hartkorn skal fordeles; det er Diemedet med Boniteringen. Det er som sagt en fuldstændig Misforstaaelse at sige, at man vil have, at Præstegaarden skal være med 144,000 Kv.-Alen Jord. Er Jorden til Taxt 16, faar Præstegaarden $\frac{1}{3}$ mere; er den til 24 faaer den kun de 144,000 Kv.-Alen, men er Taxten 12 eller 8, faaer Præstegaarden et langt større Areal. Jeg kan ikke forklare det tydeligere, men jeg vil forvare mig mod den Misforstaaelse, at Areal og det paa Eiendommen hvilende Hartkorn have Noget med hinanden at gøre. — Naar der nu skal udtages Jord til en Præstegaard, siger selve Lovforslaget, at der skal tages Hensyn til, at dette Jordtilliggende i Forbindelse med Eng, Mose, Kjør, Overdrev o. s. v. kan danne et henigtsmæssigt Agerbrug. Det er nu klart, at man ikke nødtvungen kan udtage et saa stort Areal, som der her foreslaas, nemlig 144,000 Kv.-Alen boniteret Jord til Taxt 24, men at Forholdene kunne foranledige, at man enten tager noget Mere eller noget Mindre; det er ogsaa Noget, som er forudsat i Regjeringens oprindelige Forslag, at Forholdet kan være saaledes, at der for Exempel kan være Stov eller Eng eller Kjør eller Sligt, som man nødig vil tage fra Præstegaarden, saa at man derfor tillægger Præstegaarden større Areal, end den skulde have, og Forholdet kan ogsaa være saaledes, at Jordtilliggendet i Forveien kan være saa ringe, at Præstegaarden ikke kan faae saa Meget, som den skulde have. Disse to Yderligheder har det ærede Udvalg aldeles forbigaaet i sine Vindringsforslag, men det forekommer mig, at man ikke godt kan det; man binder herved Hænderne for meget paa Kommissionen. Naar man siger: Gjennemsnittet er det og det, saa maa